

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/62/2023
Identifikačné číslo spisu: 6622010485
Dátum vydania rozhodnutia: 21.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6622010485.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaniča
na neverejnom zasadnutí spojenom s verejným vyhlásením rozsudku konanom
21. februára 2024 v Bratislave v trestnej veci U. U. o jeho dovolaní podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 5Tos/36/2023, zo 14. apríla 2023 v spojení s uznesením Okresného súdu Lučenec, sp. zn. 22Nt/12/2022, zo 14. februára 2023, takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. d), písm. j) Trestného poriadku uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 5Tos/36/2023, zo 14. apríla 2023 a konaním, ktoré mu predchádzalo,

bol porušený zákon

v ustanovení § 193 ods. 1 Trestného poriadku, § 73 ods. 1 Trestného zákona § 293 ods. 3 Trestného poriadku v neprospech U. U..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušuje uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 5Tos/36/2023, zo 14. apríla 2023 ako aj uznesenie Okresného súdu Lučenec, sp. zn. 22Nt/12/2022, zo 14. februára 2023.

Zrušuje aj všetky ďalšie rozhodnutia obsahovo nadväzujúce na zrušené rozhodnutia, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Lučenec prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Uznesením Okresného súdu Lučenec, sp. zn. 22Nt/12/2022, zo 14. februára 2023 bolo U. U. uložené, podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona, ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením, sp. zn. 5Tos/36/2023, zo 14. apríla 2023 rozhodol tak, že podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť U. U. podanú proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec, sp. zn. 22Nt/12/2022, zo 14. februára 2023 ako nedôvodnú.

Proti označenému uzneseniu krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu podal U. U. dovolanie s poukazom na dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. d) (hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky), písm. g) (rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom), písm. i) (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia), písm. j) (bolo uložené ochranné opatrenie, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky) Trestného poriadku.

K dovolacím dôvodom dovolateľ uviedol v zásade nasledovné:

„Verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti U. U., hoci na to neboli splnené zákonné podmienky, vo veci konal sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, u U. U. nie sú splnené zákonné podmienky na uloženia ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona a rozhodnutie súdu je nesprávne, nezákonné a protiústavné. Okresný súd Lučenec sa nesprávne a nedostatočne vysporiadal s jeho námietkami, keď na tieto námietky prednesené jeho ustanoveným obhajcom, ale aj na iné dôvody, ktoré obvinený uviedol, súd vo svojom rozhodnutí vôbec nereagoval, svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, a preto je jeho rozhodnutie nezrozumiteľné a nepreskúmateľné.

Okresný súd v napádanom uznesení poukázal na to, že na verejnom zasadnutí konanom 14. februára 2023 bol ustanoveným obhajcom U. U. predložený lekársky nález vypracovaný neurológom 13. februára 2023 a zároveň ustanovený obhajca oznámil súdu, že manželka U. U. mu oznámila, že U. U. do dnešného dňa, t. j. 13. februára 2023, ešte nebol hospitalizovaný, nakoľko má absolvovať ďalšie vyšetrenia svojho zdravotného stavu. Súd na predmetnom verejnom zasadnutí konal v neprítomnosti U. U. podľa § 252 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku. U. U. sa nestotožňuje s takýmto procesným postupom prvostupňového súdu, nakoľko sa prostredníctvom ustanoveného obhajcu ospravedlnil z neúčasti na verejnom zasadnutí konanom 14. februára 2023 a požiadal o odročenie tohto verejného zasadnutia z dôvodu, že od 13. februára 2023 sa mu zhoršil zdravotný stav, ktorý si vyžiadal viaceré lekárske vyšetrenia. U. U. má preto za to, že podľa § 293 ods. 8 Trestného poriadku hodnoverným spôsobom ospravedlnil svoju neúčasť na verejnom zasadnutí, súčasne prostredníctvom ustanoveného obhajcu požiadal súd, aby sa verejné zasadnutie uskutočnilo za prítomnosti U. U., a preto mal súd odročiť verejné zasadnutie a určiť iný deň, čas a miesto ďalšieho verejného zasadnutia tak, aby sa ho U. U. vedel zúčastniť. Je potrebné poukázať na to, že prvostupňový súd zvolil nesprávny procesný postup aj pri vykonaní verejného zasadnutia 4. októbra 2022, ktoré taktiež vykonal bez účasti U. U., a to napriek tomu, že konajúci súd v čase vykonávania verejného zasadnutia nemal u U. U. vykázané doručenie predvolania na toto verejné zasadnutie. Prvostupňový súd týmto znemožnil U. U. vykonávať jeho procesné práva a verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti U. U., hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

Na verejnom zasadnutí na Okresnom súde Lučenec 27. októbra 2022 U. U. vzniesol námietku zaujatosti voči sudkyňi JUDr. Tatiane Kovácsovej, ktorá prejednáva jeho predmetnú vec. Svoju námietku zaujatosti odôvodnil tým, že JUDr. Tatiana Kováčsová bola a je zaujatá voči jeho osobe, a to od roku 2008, čo potvrdzujú aj vydané uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici. Na predmetnom verejnom zasadnutí zároveň podal ustanovený obhajca U. U. návrh na odňatie a prikázanie prerokúvanej veci inému súdu toho istého stupňa, a to z dôvodu, že z uznesení Krajského súdu v Banskej Bystrici ... vyplýva, že z rozhodovania vo veci U. U. boli vylúčení všetci sudcovia Okresného súdu Lučenec, a to z dôvodu, že sa cítia zaujatí voči U. U..

S takýmto rozhodnutím krajského súdu [uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 3Nto/15/2022, z 14. decembra 2022 o neodňatí veci Okresnému súdu Lučenec] sa U. U. nestotožňuje, nakoľko ako vyplýva z rozhodnutia súdu, tento pri rozhodovaní o návrhu na odňatie a prikázanie veci inému súdu toho istého stupňa nedostatočne a nesprávne zistil skutkový stav o zaujatosti sudcov

Okresného súdu Lučenec, keď skúmal len uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica, sp. zn. 17Ncc/37/2008, z 30. septembra 2008, aj keď aj z toho vyplýva, že všetci sudcovia Okresného súdu Lučenec sa cítia zaujatí voči osobe U. U.. Súd sa vôbec nevysporiadal s [ďalšími] uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici ... v uznesení Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 41Ncb/6/2008, z 10. júna 2008 je uvedené vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. Tatiany Kováčovej, že žiada, aby bola vylúčená z rozhodovania vo veci z dôvodu vyjadrení navrhovateľa (U. U.), ktoré jej bránia v tom, aby rozhodla nezaujato. U. U. namieta, že ... nebolo rozhodnuté o vznesenej námietke zaujatosti U. U. voči zákonnej sudkyňi JUDr. Tatiane Kováčovej podľa § 31 a nasl. Trestného poriadku. Súd vôbec nevykonával dokazovanie, či U. U. spáchal čin inak trestný, či tento čin napĺňa znaky skutkovej podstaty trestných činov, z ktorých bol obvinený a či je možné uložením ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou dosiahnuť jeho účel. Treba tu uviesť, že už zo samotného vyšetrovacieho spisu tu vznikajú pochybnosti o tom či čin, ktorý mal spáchať U. U., je trestným činom. Z vyšetrovacieho spisu vyplýva, že opakovanými uzneseniami OR PZ Veľký Krtíš ... orgán činný v trestnom konaní trestnú vec odmietol. Uznesením Okresnej prokuratúry Veľký Krtíš, sp. zn. 1Pn 31/17/6610-42 z 05.02.2018 bolo posledné odmietnutie trestnej veci potvrdené. U. U. bolo vznesené obvinenie až uznesením OR PZ Veľký Krtíš, sp. zn. ČVS: ORP-215/VYS-VK-2017, z 3. decembra 2018, a to na základe podnetu Krajskej prokuratúry Banská Bystrica. Už z tohto uvedeného postupu orgánov činných v trestnom konaní vyplýva pochybnosť o tom, či U. U. spáchal čin, ktorý je inak trestný a či tento napĺňa znaky skutkovej podstaty trestných činov, z ktorých bol obvinený.

Z výkladu § 73 ods. 1 Trestného zákona vyplýva, že súd uloží ochranné psychiatrické liečenie, a to v prípadoch uvedených v § 39 ods. 2 písm. c) a § 40 ods. 1 písm. c) alebo ak páchatel činu inak trestného nie je pre nepríčetnosť trestne zodpovedný a jeho pobyt na slobode je nebezpečný. Uvedené znamená, že pokiaľ páchatel nebol odsúdený, súd môže podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona uložiť ochranné psychiatrické liečenie len páchatelovi činu inak trestného, čo znamená, že pri rozhodovaní o uložení ochranného liečenia musí súd vykonať dokazovanie okrem iného aj v rozsahu či osoba, ktorej sa má uložiť ochranné liečenie, je páchatelom tohto činu a či tento čin napĺňa znaky skutkovej podstaty trestných činov, z ktorých bol obvinený (viď nález Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 241/05, z 10. mája 2006). Z vykonaného dokazovania prvostupňovým súdom však vyplýva, že prvostupňový súd pri vykonanom dokazovaní a rozhodovaní, či U. U. uloží ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou, sa vôbec nevysporiadal a nevykonával potrebné dokazovanie na to, či U. U. spáchal čin inak trestný, či tento čin napĺňa znaky skutkovej podstaty trestných činov, z ktorých bol obvinený.

Účelom ochranného liečenia je ochrana spoločnosti pred páchatelom, t. j. vo veci U. U. znemožniť mu podávať podnety na rôzne inštitúcie a páchať tým trestné činy a taktiež liečba osôb trpiacich duševnou poruchou za účelom ich vyliečenia. Znalci taktiež uviedli, že nariadenie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou nezabráni, aby U. U. podával podania a podnety na rôzne inštitúcie ... tomuto sa dá zabrániť len jeho obmedzením spôsobilosti na právne úkony v civilnom konaní. Nariadením ústavného ochranného liečenia U. U. nie je možné dosiahnuť jeho účel.

Z odôvodnenia uznesenia Okresného súdu Lučenec vyplýva, že v tomto odôvodnení uznesenia absentuje na základe akých zistení a úvah Okresný súd Lučenec dospel k záveru, že u U. U. je potrebné uložiť psychiatrické liečenie ústavnou formou podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona, pričom Okresný súd Lučenec odôvodnil svoje rozhodnutie len formalisticky bez toho, aby reagoval na uvedené námietky a tvrdenia U. U., pre ktoré nebolo možné u neho nariadiť psychiatrické liečenie ústavnou formou podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona. Toto odôvodnenie napádaného uznesenia Okresného súdu Lučenec je preto nedostatočne odôvodnené, a tým nezrozumiteľné a nepreskúmateľné, čím Okresný súd Lučenec porušil právo obvineného na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, na ktoré má obvinený nárok v súlade so zásadou práva na spravodlivý súdny proces.

Odvolačí Krajský súd v Banskej Bystrici sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s dôvodmi sťažnosti proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, a preto dospel k právnomu záveru, že rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil. Právo občana podávať žaloby, sťažnosti a ani iné podania nesmie byť ničím a nikým obmedzované. Štát má dostatok prostriedkov na to, aby sa s podaniami vysporiadal zákonným spôsobom, a aby túto situáciu neriešil obmedzovaním ľudských a občianskych práv účastníka konania. K celej veci je potrebné uviesť, že na základe podaní U. U. mu bolo vo viacerých veciach vyhovené, a preto boli dôvodné".

Dovolaťel navrhoval, aby najvyšší súd rozhodol tak, že:

- podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vysloví, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 5Tos/36/2023, zo 14. apríla 2023 bol porušený zákon, a to v neprospech dovolateľa U. U.,
- podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vysloví, že uznesením Okresného súdu Lučenec, sp. zn. 22Nt/12/2022, zo 14. februára 2023 bol porušený zákon, a to v neprospech dovolateľa U. U.,
- podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zruší uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 5Tos/36/2023, zo 14. apríla 2023 a rozsudok Okresného súdu Lučenec, sp. zn. 22Nt/12/2022, zo 14. februára 2023,
- podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikáže Okresnému súdu Lučenec, aby vec v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol.

Súčasťou dovolania dovolateľa U. U. bol aj návrh, aby najvyšší súd pozastavil výkon právoplatného rozhodnutia okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu o riadnom opravnom prostriedku.

K dovolaniu U. U. sa vyjadril prokurátor, ktorý uviedol nasledovné:

„Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, teda, že verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky, tak k tomuto uvádzam, že verejné zasadnutie na okresnom súde 4. októbra 2022 bolo vykonané za prítomnosti obhajcu obvineného, ktorý bol o verejnom zasadnutí upovedomený, keďže U. U. nebolo možné doručiť predvolanie na verejné zasadnutie. Ďalšie verejné zasadnutie bolo vykonané 14. februára 2023 v neprítomnosti U. U., nakoľko tento svoju neúčast' na verejnom zasadnutí neospravedlnil hodnoverným spôsobom. Obhajca obvineného síce predložil lekársky nález z 13. februára 2023, z ktorého vyplývalo, že U. U. bol vyšetrený lekárom, kde sa ďalej uvádzalo, že U. U. odosiela „na prijatie“, ale dôkaz o hospitalizácii U. U. okresnému súdu nebol predložený.

Ďalší dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku tiež nebol podľa môjho názoru nesprávne aplikovaný. Ako je vyššie uvedené, dôkazy prvostupňového súdu ako aj odvolacieho súdu boli vykonané zákonným spôsobom. Vo veci rozhodoval sudca, voči ktorému síce U. U. vzniesol námietku zaujatosti, ale sudkyňa JUDr. Tatiana Kováčsová nebola podľa jej vyjadrenia zaujatá voči sťažovateľovi (sťažovateľ nevzniesol námietku zaujatosti bez meškania) a nebolo vyhovené ani návrhu U. U. na odňatie a prikázanie prerokúvanej veci inému súdu toho istého stupňa.

Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [dovolateľ] uvádza, že on sa trestnej činnosti, ktorá mu bola kladená za vinu, nedopustil, že vznikli povinnosti o tom, či spáchal trestný čin a či tento naplňal znaky skutkovej podstaty trestného činu. Poukázal taktiež na to, že pôvodne bola predmetná vec odmietnutá. K tomuto tvrdeniu chcem dodať, že sa jednalo o predprípravné konanie a až následne bola vec vedená v prípravnom konaní, kde trestné stíhanie bolo voči U. U. zastavené, lebo obvinený nebol v čase činu pre nepričetnosť trestne zodpovedný.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku dodávam, že ani táto argumentácia dovolateľa nie je správna. Tak okresný súd ako aj krajský súd poukázal na znalecký posudok znalcov z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, zo záverov ktorého vyplynulo, že U. U. v čase spáchania trestného činu a v súčasnosti trpí duševnou poruchou. Znalci tiež v posudku uviedli, že pobyt U. U. na slobode považujú z psychiatrického hľadiska za nebezpečný pre spoločnosť, nakoľko bez adekvátnej psychiatrickej liečby existuje riziko pokračovania analogickej trestnej činnosti. Z uvedených záverov znaleckého posudku teda vyplynulo, že je nevyhnutné U. U. uložiť príslušné ochranné liečenie ústavnou formou.

Som toho názoru, že tvrdenia U. U., ktoré sú obsahom dovolania tvorili základ jeho obhajoby už v prípravnom konaní, ale aj v konaní pred prvostupňovým súdom a uvádzal ich vo svojej sťažnosti, ktoré podal proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. S uvedenými obhajobnými námietkami obvineného U. U. sa zaoberal aj druhostupňový súd, ktorý ich v odôvodnení svojho rozhodnutia vyhodnotil ako neopodstatnené. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy nižšieho stupňa".

Prokurátor navrhol, aby najvyšší súd dovolanie dovolateľa odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zřejmé, že nie sú naplnené dôvody dovolania.

Na vyjadrenie prokurátora reagoval obhajca dovolateľa, ktorý uviedol, že na podanom dovolaní trvá,

právny názor okresnej prokuratúry považuje za nedôvodný a v rozpore so zákonom ako aj s Ústavou SR a vo svojej podstate zopakoval argumenty dovolateľa uvedené v dovolaní. Na vyjadrenie prokurátora reagoval aj U. U., ktorý sa v samostatnom podaní vyjadril, že sa plne stotožňuje s argumentami, ktoré boli uvedené v dovolaní, a s argumentami, ktoré uvádza jeho obhajca. Právny názor okresnej prokuratúry považuje za nedôveryhodný, nedôvodný a v rozpore so zákonmi ako aj s Ústavou SR.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku) prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na podanie dovolania (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že podané dovolanie spĺňa obligatórne náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. d) a písm. j) Trestného poriadku sú naplnené.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktné obmedzené, aby sa potenciálne širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky,

Rozhodnutie o návrhu prokurátora na uloženie ochranného liečenia, pokiaľ bolo trestné stíhanie voči obvinenému zastavené prokurátorom podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, môže súd prijať výlučne na verejnom zasadnutí (§ 299 ods. 1 Trestného poriadku).

Verejné zasadnutie ako forma rozhodovania je zákonne upravené v štvrtej hlave Trestného poriadku. Vzťah ustanovení o verejnom zasadnutí a hlavnom pojednávaní je vymedzený tak, že na verejnosť, konanie, začiatok a odročenie verejného zasadnutia sa použijú primerane ustanovenia o hlavnom pojednávaní (§ 298 Trestného poriadku). V týchto zákonom vymedzených okruhoch je ustanovená subsidiarita ustanovení o hlavnom pojednávaní vo vzťahu k ustanoveniam o verejnom zasadnutí. A contrario v súvislosti s ustanoveniami o príprave verejného zasadnutia (§ 292 Trestného poriadku) a o prítomnosti na verejnom zasadnutí (§ 293 Trestného poriadku) platí, že na tieto sa ustanovenia o hlavnom pojednávaní nevzťahujú, a teda ich nie je možné primerane použiť. Ustanovenia o príprave verejného zasadnutia a o prítomnosti na verejnom zasadnutí tvoria plne samostatnú právnu úpravu. Súdny sú preto povinné aplikovať pri príprave verejného zasadnutia a pri posudzovaní dôsledkov prítomnosti alebo neprítomnosti osôb predvolaných alebo upovedomených o verejnom zasadnutí výlučne tieto ustanovenia.

Príprava na verejné zasadnutie pozná dva spôsoby informovania osôb o uskutočnení verejného zasadnutia, ktoré je potrebné z hľadiska dôsledkov rozlišovať. Konajúci súd je povinný pri príprave na verejné zasadnutie hodnotiť, či je potrebné určitú osobu na verejné zasadnutie predvolať, alebo ju postačí o konaní verejného zasadnutia upovedomiť.

Predvolanie na verejné zasadnutie sa doručuje osobe, ktorej účasť je na verejnom zasadnutí nevyhnutná. Predvolaný je po doručení predvolania povinný zúčastniť sa verejného zasadnutia pod hrozbou poriadkovej pokuty (§ 70 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) alebo predvedenia (§ 120 Trestného poriadku per analogiam). Doručením upovedomenia o verejnom zasadnutí určitej osobe súd deklaruje, že jej účasť na verejnom zasadnutí nie je považovaná za nevyhnutnú.

Osobu, ktorá dala svojím návrhom podnet na konanie verejného zasadnutia a osobu, ktorá môže byť rozhodnutím priamo dotknutá, je potrebné o konaní verejného zasadnutia vždy minimálne upovedomiť (§ 292 ods. 1 Trestného poriadku). Predmetné ustanovenie však nevyklučuje možnosť tieto osoby predvolať, ak je ich účasť na verejnom zasadnutí vyhodnotená ako nevyhnutná. Zákonnodarca ponecháva na voľnú úvahu súdu zhodnotenie, či je potrebné doručiť predvolanie alebo upovedomenie o konaní verejného zasadnutia. Úvaha a následná realizácia tejto otázky počas prípravy súdu na verejné zasadnutie má však svoje procesnoprávne dôsledky, ktoré je súd následne počas verejného zasadnutia povinný rešpektovať.

Nahliadnutím do spisového materiálu najvyšší súd zistil, že dovolateľovi U. U. ako osobe, ktorá môže byť rozhodnutím súdu o uložení ochranného opatrenia priamo dotknutá, bolo doručené predvolanie na verejné zasadnutie konané 4. októbra 2022 na okresnom súde. Samosudkyňa okresného súdu po otvorení verejného zasadnutia zistila, že dovolateľ je neprítomný. Zo zápisnice o verejnom zasadnutí konanom 4. októbra 2022 vyplýva, že samosudkyňa sa s neprítomnosťou riadne predvolaného dovolateľa vysporiadala tak, že vyhlásila uznesenie, ktorým nariadila konať v jeho neprítomnosti podľa § 252 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku. Obdobne okresný súd postupoval aj na verejnom zasadnutí konanom 14. februára 2023, kedy vykonal verejné zasadnutie v neprítomnosti dovolateľa na podklade uznesenia vydaného na verejnom zasadnutí podľa § 252 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, napriek tomu, že ho ako osobu, ktorej práva môžu byť rozhodnutím súdu o ochrannom opatrení priamo dotknuté, na verejné zasadnutie predvolal a toto predvolanie mu bolo riadne doručené.

Najvyšší súd konštatuje, že okresný súd nebol oprávnený vykonať verejné zasadnutia konané 4. októbra 2022 a 14. februára 2023 v neprítomnosti dovolateľa, nakoľko neboli splnené zákonné podmienky na konanie v dovolateľovej neprítomnosti.

K tomu je potrebné uviesť, že samostatná a komplexná právna úprava prítomnosti na verejnom zasadnutí vylučuje použitie ustanovení o prítomnosti týkajúce sa hlavného pojednávania. Postup súdu, kedy nariadil vykonanie verejných zasadnutí v neprítomnosti dovolateľa s použitím § 252 Trestného poriadku je z formálneho hľadiska nesprávnym a nezákonným postupom. Okresný súd bol povinný pri rozhodovaní o tom, či verejné zasadnutie môže vykonať v neprítomnosti osoby, ktorá mohla byť jeho rozhodnutím o uložení ochranného opatrenia priamo dotknutá, prihliadať na ustanovenia § 293 Trestného poriadku o prítomnosti na verejnom zasadnutí. Akékoľvek rozširovanie dôvodov na vykonanie verejného zasadnutia v neprítomnosti osoby, ktorá mohla byť rozhodnutím o uložení ochranného opatrenia priamo dotknutá, o dôvody uvedené v § 252 Trestného poriadku je v rozpore so zákonom. Najvyšší súd konštatuje, že už len z formálneho hľadiska boli uznesenia okresného súdu o konaní verejného zasadnutia v neprítomnosti dovolateľa vydané na podklade nesprávnych procesnoprávnych ustanovení.

Najvyšší súd považuje za nevyhnutné upozorniť, že v dovolateľovom prípade neboli splnené ani materiálne podmienky na konanie v jeho neprítomnosti. Verejné zasadnutie sa vykoná vždy za prítomnosti obvineného (§ 293 ods. 3 Trestného poriadku). Trestný poriadok síce používa pojem obvinený, avšak tento pojem v sebe pre účely ustanovení o verejnom zasadnutí zahŕňa aj osoby, ktoré

môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté (porovnaj § 294 ods. 1 Trestného poriadku).

Verejné zasadnutie je možné vykonať v neprítomnosti obvineného (alebo osoby, ktorá môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutá) iba v prípade naplnenia zákonných výnimiek uvedených v § 293 Trestného poriadku. Ide predovšetkým o situáciu, ak nie je možné obvinenému (alebo osobe, ktorá môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutá) doručiť predvolanie na verejné zasadnutie a z toho dôvodu ustanovený obhajca bol o verejnom zasadnutí riadne upovedomený (§ 293 ods. 4 Trestného poriadku). Tento dôvod je spolu s odsekom 7 § 293 Trestného poriadku výnimkou, kedy je možné vykonať verejné zasadnutie v neprítomnosti predvolaného obvineného (alebo predvolanej osoby, ktorá môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutá).

Pokiaľ ide o možnú aplikáciu ustanovenia § 293 ods. 5 Trestného poriadku, najvyšší súd uvádza, že táto výnimka sa nevzťahuje na konanie v neprítomnosti predvolanej osoby, ktorá môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutá. Trestný poriadok umožňuje rozhodnúť podľa tohto ustanovenia výlučne v prípade, keď súd doručí upovedomenie o konaní verejného zasadnutia, čím vo svojej podstate deklaruje, že účasť osoby, ktorej je upovedomenie doručované, nepovažuje za nevyhnutnú.

K nemožnosti vykonania verejného zasadnutia v neprítomnosti predvolanej osoby najvyšší súd podperne uvádza, že ustanovenie § 293 ods. 5 Trestného poriadku bolo s účinnosťou od 1. septembra 2011 novelizované zákonom č. 262/2011 Z. z.. Dôvodová správa k tomuto zákonu vo vzťahu k § 293 ods. 5 Trestného poriadku uvádza: „Precizuje sa nie celkom jasná právna úprava týkajúca sa možnosti vykonať verejné zasadnutie v neprítomnosti osoby, ktorá je na verejné zasadnutie predvolaná alebo o ňom upovedomená. Trestný poriadok <.v § 292 ods. 1 stanovuje, že predseda senátu predvolá na verejné zasadnutie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná. Uvedené ustanovenie ale nekorešponduje s ustanovením § 293 ods. 5, z ktorého vyplýva, že verejné zasadnutie sa vykoná v neprítomnosti obvineného aj vtedy, ak mu predvolanie na verejné zasadnutie bolo riadne a včas doručené a bol poučený o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti. Nakoľko v prípade predvolania je osobná účasť nevyhnutná, je výkladom tohto zákonného znenia potrebné dospieť k záveru, že je vylúčené vykonať verejné zasadnutie v neprítomnosti predvolanej osoby. Bude teda na predsedovi senátu, aby pri príprave verejného zasadnutia vopred zvážil, ktoré osoby postačujú o verejnom zasadnutí iba upovedomiť (čo bude umožňovať v prípade ich nedostavenia sa a splnenia ďalších zákonných podmienok vykonať verejné zasadnutie v ich neprítomnosti) a ktoré osoby bude nutné na verejné zasadnutie predvolať a prejednať vec výlučne v ich prítomnosti" (NS SR, sp. zn. 2Tdo/40/2017).

Keďže bol dovolateľ na verejné zasadnutie, podľa doručení v spise, riadne predvolaný, okresný súd nemal v súlade s uvedeným zákonnú možnosť vykonať verejné zasadnutie v neprítomnosti dovolateľa, nakoľko neboli naplnené podmienky na konanie v neprítomnosti osoby, ktorá mohla byť rozhodnutím súdu priamo dotknutá, podľa § 293 ods. 4 Trestného poriadku, ani podľa § 293 ods. 5 Trestného poriadku.

Nemožno prisvedčiť ani argumentácii odvolacieho súdu o tom, že okresný súd mohol vykonať verejné zasadnutie 4. októbra 2022 v neprítomnosti dovolateľa, nakoľko sa na verejnom zasadnutí zúčastnil obhajca dovolateľa a dovolateľovi nebolo možné doručiť predvolanie (§ 293 ods. 4 Trestného poriadku). Tvrdenia odvolacieho súdu nie sú správne, pretože najvyšší súd nahliadnutím do spisu zistil, že predvolanie na verejné zasadnutie bolo dovolateľovi riadne doručené, čo preukazuje podpísaná doručka (č. l. 621).

Rozhodnutia súdu o vykonaní verejných zasadnutí konaných 4. októbra 2022 a 14. februára 2023 na okresnom súde v neprítomnosti dovolateľa U. U. odňali dovolateľovi jeho právo na konanie pred súdom, a s tým spojené právo na uplatňovanie procesných práv, ktoré mu v tomto konaní patrili.

Uloženie ochranného liečenia ústavnou formou je dramatickým zásahom do práva na osobnú slobodu osoby, ktorej sa ukladá, porovnateľným čo do dôsledkov, s trestom odňatia slobody. Je preto žiaduce,

ba priam nevyhnutné, aby dotknutá osoba mala priestor na vyjadrenie svojho postoja k navrhnutému ochrannému opatreniu počas verejného zasadnutia. V prípade podozrenia z obštrukcií zo strany osôb, ktoré môžu byť rozhodnutím súdu o uložení ochranného opatrenia priamo dotknuté, má konajúci súd zákonné možnosti ako zabezpečiť účasť tejto osoby na verejnom zasadnutí či už uložením poriadkovej pokuty alebo predvedením tejto osoby na verejné zasadnutie. Výkonanie verejného zasadnutia v neprítomnosti predvolanej osoby je aj v prípade identifikovanej obštrukcie naďalej nezákonným prostriedkom na vysporiadanie sa so vzniknutou situáciou, pokiaľ súd už predtým vyhodnotil, že účasť tejto osoby na verejnom zasadnutí je nevyhnutná.

Nezákonný postup súdu pri vykonaní verejného zasadnutia v neprítomnosti osoby, ktorá môže byť rozhodnutím súdu o uložení ochranného opatrenia priamo dotknutá, v sebe zároveň zahŕňa aj porušenie práva na obhajobu, avšak neprichádza do úvahy záver o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d) je vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) v pomere špeciality (R 6/2011).

Najvyšší súd sumarizuje, že postupom súdov nižších stupňov bol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, pretože verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného bez toho, aby na takéto postup boli splnené zákonné podmienky uvedené v § 293 Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo uložené ochranné opatrenie, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky,

Ochranné opatrenia sú systematicky zaradené v rámci Trestného zákona medzi sankcie (sankciami rozumieme tresty a ochranné opatrenia). Je pre ne charakteristické, že spôsobujú ujmu na osobnej slobode alebo majetku odsúdeného alebo inej osoby a môže ich uložiť len súd podľa Trestného zákona v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi alebo činmi inak trestnými (§ 31 Trestného zákona). Pojem ochranné opatrenie vzhľadom na jeho obsah, ktorým je ujma zasahujúca do základných ľudských práv a slobôd, teda nemožno z pohľadu páchatel'a trestného činu alebo činu inak trestného vnímať pozitívne. Uloženie ochranného opatrenia páchatel'ovi trestného činu alebo činu inak trestného je pre páchatel'a trestného činu alebo činu inak trestného neželaným a negatívnym dôsledkom jeho konania. Je však potrebné zdôrazniť, že keďže sa ochranné opatrenia ukladajú ako prostriedok slúžiaci na ochranu spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov, ide o prípad kedy záujem páchatel'a na zachovaní plného rozsahu uplatňovania jeho základných ľudských práv a slobôd ustupuje záujmu spoločnosti ako celku.

Na rozdiel od trestov je možné ochranné opatrenia ukladať aj páchatel'om činov inak trestných, ktorých nie je možné postihnúť trestom vzhľadom na okolnosti vylučujúce ich trestnú zodpovednosť. Výlučnosť súdneho rozhodovania o ochranných opatreniach je daná tým, že len súdy sú oprávnené v trestnom konaní rozhodovať o najzávažnejších zásahoch do základných ľudských práv a slobôd v záujme ochrany spoločnosti.

Ochranné liečenie ústavnou formou uložené podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona predstavuje predovšetkým významný zásah do práva na osobnú slobodu zaručeného najmä čl. 5 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky. Rozhodnutie o uložení ochranného liečenia ústavnou formou musí byť v zmysle trestnoprávnej zásady nulla poena sine lege, vyjadrenej v čl. 49 Ústavy SR a vzťahujúcej sa aj na uloženie ochranných opatrení, vždy v súlade so zákonom a na základe zákona. Súd je povinný pri ukladaní ochranného opatrenia skúmať splnenie všetkých obligatórnych podmienok, ktoré zákon pri uložení ochranného opatrenia vyžaduje. Iba po konštatovaní splnenia všetkých obligatórnych podmienok je možné ochranné opatrenie uložiť.

Podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona súd uloží ochranné liečenie v prípadoch uvedených v § 39 ods. 2

písm. c) <. a § 40 ods. 1 písm. c) <. alebo ak páchatel' činu inak trestného nie je pre nepríčetnosť trestne zodpovedný a jeho pobyt na slobode je nebezpečný.

Pre uloženie ochranného liečenia v súlade s časťou ustanovenia § 73 ods. 1 Trestného zákona za spojku „alebo“ je nevyhnutné kumulatívne naplnenie troch podmienok, a to:

1. ochranné opatrenie je možné uložiť len páchatel'ovi činu inak trestného,
2. páchatel' činu inak trestného nebol v čase spáchania skutku pre nepríčetnosť trestne zodpovedný a
3. pobyt páchatel'a činu inak trestného na slobode je nebezpečný.

Najvyšší súd nahliadnutím do spisu zistil, že druhá a tretia podmienka na uloženie ochranného opatrenia boli konajúcimi súdmi riadne preskúmané s tým, že tieto podmienky boli splnené. Konajúce súdy v tejto veci prihliadli na znalecké posudky, z ktorých vyplýva, že dovolateľ bol v čase spáchania skutku nepríčetný z dôvodu duševnej poruchy a z psychiatrického hľadiska je možné ho považovať za nebezpečného pre spoločnosť, nakoľko bez adekvátnej psychiatrickej liečby je prítomné riziko pokračovania v analogickej trestnej činnosti.

Naplnenie druhej a tretej zákonnej podmienky na uloženie ochranného opatrenia podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona však bez ďalšieho nie je dostatočným podkladom na uloženie ochranného liečenia ústavnou formou. Súdy musia obligatórne skúmať aj naplnenie prvej podmienky, a teda či osoba, ktorej sa ochranné opatrenie ukladá, je skutočne páchatel'om činu inak trestného. Okresný súd ako súd prvostupňový nevykonal v konaní vedenom pod sp. zn. 22Nt/12/2022, žiadne dokazovanie, ktoré by odôvodňovalo záver súdu o tom, že dovolateľ je páchatel'om činu inak trestného, a ani v odôvodnení uznesenia neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by preukazovali, že by sa touto otázkou zaoberal. Krajský súd ako súd odvolací v súvislosti s dovolateľovými námietkami ohľadne nepreukázania spáchania činu inak trestného dovolateľom iba odkázal na rozhodnutie prokurátora podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

Nie je úlohou dovolacieho súdu spochybňovať rozhodnutie prokurátora podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku. Prokurátor na základe vlastnej úvahy a zákonného imperatívu zastavil dovolateľovo trestné stíhanie. Zákonné zverenie rozhodovania o ochranných opatreniach súdom (§ 31 ods. 3 Trestného zákona) však nemôže znamenať, že súdy bez ďalšieho nekriticky preberú argumenty orgánov činných v trestnom konaní o tom, že čin inak trestný bol spáchaný konkrétnou osobou. Súdy sú v konaniach o uložení ochranného opatrenia povinné hodnotiť, či je dôkazná situácia naozaj taká, že možno konštatovať, že osoba, ktorej má byť ochranné liečenie uložené, skutočne spáchala čin inak trestný. Pokiaľ súd v tomto smere nevykoná na verejnom zasadnutí žiadne dôkazy a ani dôkazy získané počas prípravného konania, žiadnym spôsobom v odôvodnení uznesenia o uložení ochranného opatrenia nehodnotí, nemožno konštatovať naplnenie prvej zákonnej podmienky pre uloženie ochranného liečenia.

Najvyšší súd sa v tejto súvislosti stotožňuje a odkazuje na ustálenú judikatúru najvyšších súdnych inšancií, podľa ktorej uznesenie prokurátora o zastavení trestného stíhania je pre súd právne záväzné iba v otázke zastavenia trestného stíhania. Skutkové závery prokurátora o spáchaní skutku dovolateľom nemôžu nahradiť vlastné posúdenie tejto otázky súdom za prítomnosti dokazovania založeného na zásadách spravodlivého súdneho konania (III. ÚS 241/05, R 24/1992).

Nad rámec splnenia hmotnoprávnych podmienok pre uloženie ochranného liečenia najvyšší súd uvádza, že z procesnoprávneho hľadiska je potrebné na rozhodovanie o uložení ochranného opatrenia (§ 299 a nasl. Trestného poriadku) aplikovať prostredníctvom analógie legis ustanovenia o rozhodovaní o väzbe (§ 71 a nasl. Trestného poriadku). Sudca pre prípravné konanie v rámci rozhodovania o dôvodnosti návrhu na vzatie obvineného do väzby musí obligatórne posudzovať aj skutočnosť či skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený (materiálne dôvody väzby). Tento prieskum súd pri rozhodovaní o väzbe vykonáva napriek tomu, že obvinenému bolo zo strany orgánov činných v trestnom konaní riadne vznesené obvinenie v množstve prípadov aj právoplatne na základe rozhodnutia dozorového prokurátora o zamietnutí sťažnosti obvineného voči uzneseniu o vznesení obvinenia. Úvahy súdu, ktoré ho vedú ku konštatovaniu materiálneho dôvodu väzby, sú obligatórnou náležitosťou odôvodnenia rozhodnutia sudcu

pre prípravné konanie o väzbe (§ 72 ods. 2 Trestného poriadku). Materiálny dôvod väzby a jeho prípadné súdom konštatované naplnenie alebo nenaplnenie nemá dopad na právoplatné rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní. Jeho význam je ohraničený rozhodovaním o väzbe.

Rozhodnutie súdu o uložení ochranného liečenia podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona takisto musí obsahovať posúdenie materiálnych dôvodov na uloženie ochranného liečenia, ktorými sa rozumie predovšetkým hodnotenie či osoba, ktorej má byť ochranné opatrenie uložené, spáchala čin inak trestný a tento čin má znaky trestného činu podľa Trestného zákona. Tak ako aj pri rozhodovaní o väzbe nie je pre súd prekážkou pre posudzovanie dôvodnosti trestného stíhania uznesenie o vznesení obvinenia, tak ani rozhodnutie prokurátora o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku nie je prekážkou pri rozhodovaní o uložení ochranného opatrenia pre posudzovanie, či bol spáchaný čin inak trestný, osobou ktorej má byť uložené ochranné liečenie.

V konaní o uložení ochranného opatrenia súd síce nemôže ovplyvniť rozhodnutie prokurátora z prípravného konania o zastavení trestného stíhania (pre nepríčetnosť páchatel'a v čase činu), avšak je povinný podrobiť ho (i konanie mu predchádzajúce) prieskumu a kontrole. Prípadná nedôvodnosť vedeného trestného stíhania pred rozhodnutím prokurátora podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku je dôvodom na zamietnutie návrhu na uloženie ochranného opatrenia podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona.

Najvyšší súd konštatuje, že pokiaľ nie je splnená čo i len jedna z podmienok na uloženie ochranného liečenia, nie je možné takúto sankciu páchatel'ovi činu inak trestného uložiť.

V predmetnej veci súdy nižších stupňov nevenovali dostatočnú pozornosť prieskumu naplnenia prvej podmienky na uloženie ochranného liečenia, a tak bol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku. Nie je úlohou dovolacieho súdu, aby skúmal, či bolo trestné stíhanie voči dovolateľovi vedené dôvodne. S touto otázkou sa po zrušení veci majú vysporiadať súdy nižšej inštancie. Bez vysporiadania sa s otázkou splnenia alebo nesplnenia všetkých zákonných podmienok na uloženie ochranného opatrenia nie je možné v tejto veci zákonne a spravodlivo rozhodnúť.

Intenzita zásahu do práv dovolateľ'a spočívajúca v obmedzení jeho osobnej slobody na čas výkonu sankcie je taká veľká, že nie je z pohľadu dovolacieho súdu ospravedlniteľ'né, že súdy nepreskúmali splnenie jednej zo zákonných podmienok uloženia ochranného opatrenia. Úlohou súdov nižších stupňov v konaní nasledujúcom po zrušení dovolaní'm napadnutých uznesení bude vykonať primerané dokazovanie, k tomu či bol spáchaný čin inak trestný a v odôvodnení rozhodnutia o ochrannom opatrení uviesť zrozumiteľ'né, dostatočné a presvedčivé myšlienkové úvahy, ktorými sa súdy spravovali pri hodnotení, či došlo k spáchaniu činu inak trestného dovolateľ'om.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípade, že skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom je zrejmá z obsahu spisu, zatiaľ čo súčasné porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 a nasl. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V naznačenej súvislosti tomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

K údajnému naplneniu tohto dovolacieho dôvodu najvyšší súd neidentifikoval v dovolaní žiadnu konkrétnu argumentáciu, a preto sa ním ďalej nezaoberal aplikujúc ustanovenie § 385 ods. 1 Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, je dovolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili sudy nižšej inštancie, pričom nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Pokiaľ ide o dovolateľove námietky ohľadne postupu znalca MUDr. Mareka Zelmana a MUDr. Jána Konôpku pri vypracovaní ich znaleckého posudku č. 34/2022 a č. 17/2022, je potrebné uviesť, že hodnotenie a vytváranie skutkových záverov ohľadne týchto znaleckých posudkov je v súlade s vyššie uvedeným plne v kompetencii súdov nižších inštancií. Hodnotenie obsahu znaleckého posudku je skutkovým záverom, ktorý dovolací súd v konaní o podanom dovolaní nie je oprávnený hodnotiť, nakoľko nejde o námietku hmotno-právneho charakteru. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd námietky dovolateľa ohľadne správnosti znaleckých posudkov neposudzoval a odkazuje v plnom rozsahu na argumentáciu okresného a krajského súdu uvedenú v napadnutých uzneseniach týchto súdov. Predmetné platí rovnako aj o skutkovom závere súdov o tom, že účel ochranného liečenia je možné jeho uložením dosiahnuť.

Najvyšší súd nad rámec uvedeného uvádza, že nepovažuje po zrušení dovolaní napadnutých rozhodnutí za vhodné, a ani účelné sa bližšie a obsiahlejšie vyjadrovať k dovolacím námietkam dovolateľa ohľadne naplnenia dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. g) a písm. i), pretože posúdenie zákonnosti dokazovania a právne posúdenie veci bude v konaní po zrušení veci ešte predmetom prieskumu vo veci konajúcich súdov.

K namietanej zaujatosti samosudkyne okresného súdu.

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (R 120/2012).

K dovolateľovej námietke vo vzťahu k nerozhodnutiu o vznesenej námietke zaujatosti voči samosudkyni okresného súdu a rozhodnutiu krajského súdu o neodňatí veci podľa § 23 Trestného poriadku najvyšší súd uvádza, že v dovolacom konaní je takúto argumentáciu z hľadiska systematiky dovolacích dôvodov potrebné zaradiť pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, a to, že dovolanie možno podať, ak vo veci konal, alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Na naplnenie tohto dovolacieho dôvodu sa vyžaduje splnenie podmienky, že vo veci konal, alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý bol vylúčený podľa § 31 Trestného poriadku, pričom o jeho vylúčení nebolo rozhodnuté. Dovolateľ má podľa obsahu dovolania pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti samosudkyne JUDr. Tatiany Kováčsovej.

Najvyšší súd nahliadnutím do spisu zistil, že o námietke zaujatosti voči samosudkyni JUDr. Tatiane Kováčsovej nebolo rozhodnuté z dôvodu podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku. Krajský súd v Banskej Bystrici následne v konaní o návrhu dovolateľa na odňatie veci Okresnému súdu Lučenec a jej prikázanie inému súdu, sp. zn. 3Nto/15/2022, posudzoval okrem iného aj namietanú zaujatosť JUDr. Tatiany Kováčsovej v prejednávanej veci a dospel k záveru, že nezistil žiadne dôvody, ktoré by vzbudzovali pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Tatiany Kováčsovej. K tomu najvyšší súd uvádza, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku nemožno použiť, ak námietku zaujatosti dovolateľ v pôvodnom konaní uplatnil a táto nebola akceptovaná.

Pre účely dovolacieho konania je určujúce, že najvyšší súd nezistil žiadne pochybenia ohľadne zákonnosti rozhodovania súdov o námietke zaujatosti a návrhu dovolateľa na odňatie a prikázanie veci, a preto konštatuje, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku nebol v tomto prípade naplnený.

Pokiaľ ide o návrh dovolateľa na pozastavenie výkonu rozhodnutí súdov, najvyšší súd zistil, že U. U. ku dnešnému dňu nenastúpil na výkon ústavného ochranného liečenia, a preto je takýto návrh bezpredmetný.

S ohľadom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie U. U. je čiastočne dôvodné pre naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) a písm. j) Trestného poriadku, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.